

Att spela munspel och lära sig läsa

[singlepic id=367 w=327 h=437 float=left]På Solkraft i Skellefteå finns stillhet och ro, nybakade bullar och någon som lyssnar. Djur att sköta om och nya medmänniskor att lära känna, sysslor att utföra, en plats för alla.

Krönika i [SocialPolitik nr 2 2011](#) | Text: Leif Stenberg | [Prenumerera](#)

Mannen hivar upp munspelet ur framfickan på jeansen. Hans blick är bestämd. "Vilken låt vill du höra?"

I fem år har jag mött honom av och till, lyssnat till hans berättelser. Jag trodde jag visste det mesta om honom, aldrig fanns tanken att han musicerade.

Han blåser rent spelet och väntar. Vem kan segla förutan vind är min önskan.

"Hur går den?". Jag gnolar melodin. Han nickar med huvudet för att visa att han följer med. Sedan träffar han melodin klockrent. "Vad vill du höra nu?"

Jag svarar "Sånt är livet". Inte heller den menar han sig ha hört. Vi gnolar en stund, därpå tar han vid med munspelet. Hans blick följer mig nyfiket när han ser min glädje och förvåning. Att han överraskat mig.

En man som i decennier vandrat efter vägarna, som alltid varit på flykt, som inte kunnat stanna och vila. Som aldrig i livet vågat lita på någon annan människa.

I en paus mellan låtarna fortsätter berättelsen, den som jag ännu inte hört, om hur han lärde sig spela munspel. På barnhemmet skulle de med våld tvinga i honom olja från levertran. I vredesmod sparkade han den matande kvinnan på benet. Han var fem år. Som straff låstes han in på ett rum, munspelet låg i fickan. Där, i trots mot tårarna, började han

lära sig ta ton och känna melodislingor.

På barnhemmet stannade han fram till femtonårsdagen. Då stod han inte ut längre. Under alla åren där hade han varken fått lära sig skriva, läsa eller räkna.

En analfabet som stod på landsvägen långt ner i södra Sverige. Han kunde skriva sitt namn, inget mer. Han utvecklade en strategi för att ingen skulle upptäcka hans brister. I den ingick att i decennium efter decennium vandra längs vägarna, där ingen kom åt honom.

För snart 15 år sedan kom han till Solkraft i Skellefteå. Det startades ursprungligen av kommunen för att ta hand om patienter från bygden när mentalsjukhusen lades ner. Där arbetar idag 450 människor.

För första gången i livet vågade den munspelande mannen känna att han kunde stanna i sin eviga flykt. Han riskerade att smaka på trygghet. Det gick. Lugnet började hinna ifatt honom. Det fanns plats för ron för att förstå hur bokstäver sitter ihop så att de bildar ord och meningar. En kväll kunde han läsa texter till bilder, sen en textad film. Han började för första gången i livet att läsa en bok *Nils Holgerssons underbara resa*. Den hade han haft som liten och sett bilderna. Nu förstod han det fulla innehållet. Han kunde resa med. Han läste fler böcker och nya världar öppnade sig. Han ler åt sin berättelse. Högra foten börjar stampa, munspelet kommer upp. "Hur låter Den blomstertid?". Vi gnolar en stund, sedan tar han psalmen klockrent.

450 människor på Solkraft i Skellefteå som erövrar eller återerövrar sina liv samtidigt som de arbetar och producerar nyttigheter. Alla bär de på olika berättelser och bakgrunder. Ännu har man inte sagt nej till någon som vill börja där. Ett av få ställen där man fortsätter en daglig kamp så att även psykiatrins patienter ska leva goda liv, vara behövda och ingå i viktiga sammanhang, att få vara som alla andra.

leif.a.stenberg@telia.com

Läs vidare

www.skelleftea.se/solkraft

Solkraft är arbetsrehabilitering i Skellefteå kommun för c:a 450 medarbetare i olika enheter. Från bageri till second handbutik, cykelverkstad, hästskötsel, skogsavverkning, legojobb, mattransporter och nytillskottet Hälsans trädgård.